

KINH NGHIỆM TRỰC TIẾP KIỂM SÁT THI HÀNH ÁN DÂN SỰ TẠI CƠ QUAN THI HÀNH ÁN DÂN SỰ

CÙ THỊ HỒNG DUYÊN *

Trong các phương thức kiểm sát thì trực tiếp kiểm sát việc tuân theo pháp luật trong hoạt động thi hành án dân sự tại cơ quan Thi hành án dân sự là phương thức kiểm sát hiệu quả nhất giúp Viện kiểm sát nhân dân các cấp phát hiện đầy đủ, toàn diện những vi phạm của Chấp hành viên, cơ quan Thi hành án dân sự trong việc tổ chức thi hành các bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật. Bài viết nêu ra một số kinh nghiệm trong công tác này của Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc.

Từ khóa: Trực tiếp kiểm sát thi hành án dân sự; Viện kiểm sát nhân dân; cơ quan Thi hành án dân sự.

Nhận bài: 20/4/2022; biên tập xong: 28/4/2022; duyệt bài: 04/5/2022.

Trực tiếp kiểm sát hoạt động thi hành án dân sự (THADS) cùng cấp và cấp dưới là một trong những chỉ tiêu nghiệp vụ cơ bản được ghi nhận trong chương trình, kế hoạch công tác kiểm sát hàng năm của Viện kiểm sát nhân dân (VKSND) các cấp. Vì vậy, công tác này luôn được VKSND tỉnh Vĩnh Phúc quan tâm, chú trọng. Hàng năm, VKSND tỉnh đều tiến hành trực tiếp kiểm sát (02 cuộc) tại Cục THADS tỉnh Vĩnh Phúc và ít nhất 02 cuộc đối với Chi cục THADS cấp huyện. Qua đó, đã đạt được những kết quả

nhất định góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác kiểm sát hoạt động tư pháp của VKSND tỉnh Vĩnh Phúc.

1. Công tác chuẩn bị tiến hành trực tiếp kiểm sát

Trước khi tiến hành trực tiếp kiểm sát, VKSND tỉnh Vĩnh Phúc đã chủ động thực hiện tốt công tác chuẩn bị để tạo thuận lợi cho các bước tiếp theo. Trong quá trình trực tiếp kiểm sát, đơn vị luôn

* Phòng 8, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc.

tuân thủ đúng Quy chế về công tác kiểm sát thi hành án dân sự, thi hành án hành chính ban hành kèm theo Quyết định số 810/QĐ-VKSTC ngày 20/12/2016 của Viện trưởng VKSND tối cao (Quy chế số 810/2019); Quyết định số 94/QĐ-VKSTC ngày 22/3/2021 của Viện trưởng VKSND tối cao quy định về quy trình, kỹ năng trực tiếp kiểm sát tại cơ quan THADS và kiểm sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo về THADS, thi hành án hành chính (Quyết định số 94/2021); Luật tổ chức VKSND năm 2014; Luật THADS năm 2008 sửa đổi, bổ sung năm 2014 (gọi tắt là Luật THADS năm 2008) và các văn bản hướng dẫn về THADS. Sau khi kết thúc các cuộc trực tiếp kiểm sát thì ban hành kết luận trực tiếp kiểm sát, thực hiện các quyền kiến nghị, kháng nghị, đồng thời ban hành các thông báo rút kinh nghiệm để VKSND cấp dưới tham khảo, rút kinh nghiệm trong quá trình trực tiếp kiểm sát tại cơ quan THADS. Ngoài ra, đơn vị cũng thực hiện nghiêm túc công tác kiểm tra, phúc tra việc thực hiện kết luận trực tiếp kiểm sát, kiến nghị, kháng nghị.

Qua công tác kiểm sát đã phát hiện được một số tồn tại vi phạm điển hình như:

(1) Vi phạm trong việc xác minh điều kiện thi hành án không đầy đủ, chính xác: Chậm xác minh điều kiện thi hành án lần đầu; xác minh chưa đúng định kỳ; xác minh điều kiện thi hành án không đúng với tình trạng thực tế của người phải thi hành án dẫn đến việc phân loại không chính xác...; một

số việc thi hành án có điều kiện thi hành án đương sự không tự nguyện thi hành án nhưng Chấp hành viên cơ quan THADS chậm áp dụng biện pháp cưỡng chế, chậm tổ chức thi hành dứt điểm những việc đã ra quyết định cưỡng chế.

(2) Vi phạm về trình tự, thủ tục thông báo, niêm yết thi hành án như: Không thông báo cho Tòa án về việc đã chuyển bản án, quyết định; không thông báo quyết định thi hành án cho người được thi hành án; không dừng việc công khai thông tin của người phải thi hành án trên cổng thông tin điện tử khi người phải thi hành án đã thi hành xong; không gửi quyết định chưa có điều kiện thi hành án cho Ủy ban nhân dân cấp xã để niêm yết công khai theo quy định...; không áp dụng biện pháp khấu trừ thu nhập đối với người phải thi hành án có điều kiện thi hành án.

(3) Vi phạm trong việc thu, chi, quản lý tiền thi hành án như: Thu phí thi hành án không đúng quy định; chậm thanh toán tiền thi hành án theo quy định.

(4) Vi phạm về chế độ tiếp nhận, bảo quản, kiểm kê tang vật chứng (vật chứng dễ tổn động lâu nhưng chưa tiến hành phân loại, xử lý).

(5) Vi phạm trong việc giải quyết đơn khiếu nại, tố cáo (thụ lý chậm, phân loại đơn không chính xác, chưa vào sổ tiếp nhận và phân loại xử lý đơn đã ra công văn trả lời đơn, giải quyết chưa triệt để các nội dung khiếu nại, tố cáo,...); không đôn đốc yêu cầu Tòa án giải thích bản án theo

khoản 4 Điều 20 và Điều 179 Luật THADS năm 2008;...

Để các cuộc trực tiếp kiểm sát đạt được hiệu quả, chất lượng cần tiến hành theo các bước sau:

Trước khi tiến hành trực tiếp kiểm sát, cần chủ động tiến hành nắm thông tin về vi phạm trong hoạt động THADS từ nhiều nguồn như thông tin từ đơn khiếu nại, tố cáo; các phương tiện truyền thông đại chúng qua các cuộc họp giao ban hoặc từ các đơn vị nghiệp vụ của Viện kiểm sát,... Đây là những kênh thông tin quan trọng để nắm bắt những tồn tại, vi phạm của cơ quan THADS.

Xác định việc và căn cứ pháp luật để tiến hành kiểm sát: Từ các thông tin đã thu thập được, VKSND phân tích, tìm ra những điểm có vi phạm với mục đích để kiểm tra làm rõ, kết luận về vi phạm. Thông thường, nội dung trực tiếp kiểm sát được xác định là toàn bộ hoạt động THADS của Chấp hành viên, cơ quan THADS (còn gọi là kiểm sát toàn diện hoạt động THADS) hoặc một số giai đoạn trong quá trình THADS, đã có căn cứ xác định là vi phạm nghiêm trọng như: Xác minh điều kiện THADS, áp dụng biện pháp bảo đảm, cưỡng chế THADS; vi phạm trong việc thẩm định giá, bán đấu giá hoặc thu chi tiền THADS,...

2. Kỹ năng phát hiện vi phạm khi tiến hành trực tiếp kiểm sát

- *Nghiên cứu báo cáo của cơ quan THADS*: Qua nghiên cứu báo cáo của cơ quan THADS sẽ giúp cho việc nắm số liệu,

thông tin về tình hình chấp hành pháp luật và kết quả công tác THADS; những khó khăn, vướng mắc trong công tác thi hành án và những kiến nghị, đề xuất của cơ quan THADS. Đồng thời, đối chiếu với hồ sơ, sổ sách, tài liệu về THADS, sẽ thấy được những vấn đề chưa được làm rõ hoặc có sự mâu thuẫn để tiến hành xác minh, yêu cầu cơ quan THADS làm rõ, từ đó xác định được chính xác số liệu, thông tin về tình hình và kết quả công tác THADS, xác định được vi phạm pháp luật trong hoạt động THADS. Đây là cơ sở xây dựng bản kết luận trực tiếp kiểm sát sau khi kết thúc cuộc kiểm sát.

- *Xem xét các loại sổ sách về thi hành án*: Các loại sổ sách về THADS được ghi chép kịp thời, đầy đủ sẽ phản ánh trung thực tình hình, kết quả hoạt động THADS, là cơ sở để VKSND xem xét, đối chiếu, kết luận về vi phạm pháp luật trong hoạt động THADS. Trong thực tế, cơ quan THADS thường không lập đầy đủ các loại sổ sách về thi hành án theo quy định tại Thông tư số 01/2016/TT-BTP ngày 01/02/2016 của Bộ Tư pháp hướng dẫn thực hiện một số thủ tục về quản lý hành chính và biểu mẫu nghiệp vụ trong THADS (Thông tư số 01/2016), việc ghi chép thường không kịp thời, không đầy đủ, không đúng các cột mục, đôi khi có hiện tượng chèn dòng, chèn số thứ tự,... Đây cũng là một trong những cơ sở để Viện kiểm sát phát hiện vi phạm của cơ quan Thi hành án.

- Kiểm tra hồ sơ nghiệp vụ thi hành án:

Hồ sơ nghiệp vụ thi hành án phản ánh toàn bộ quá trình tổ chức thi hành án của Chấp hành viên, cơ quan THADS. Kiểm tra hồ sơ thi hành án là hoạt động cần thiết khi kiểm sát hoạt động THADS. Mục đích kiểm tra hồ sơ thi hành án nhằm làm rõ vi phạm trong việc lập, lưu trữ hồ sơ và vi phạm trong quá trình tổ chức thi hành bản án, quyết định của Tòa án. Theo quy định tại Điều 8 Nghị định số 62/2015/NĐ-CP ngày 18/7/2015 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật THADS, Điều 30 Thông tư số 01/2016 thì hồ sơ thi hành án bao gồm: Bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật; các biên bản bàn giao, xử lý vật chứng, tài sản đã kê biên, tạm giữ; biên bản xác minh; biên bản giải quyết việc thi hành án; biên bản giao nhận; giấy báo; giấy triệu tập; giấy mời; các đơn yêu cầu, khiếu nại về thi hành án; các biên lai, phiếu thu, phiếu chi; các tài liệu liên quan đến việc xử lý tài sản để thi hành án; các công văn, giấy tờ của cơ quan THADS, tổ chức, cá nhân liên quan đến việc thi hành án,... Các tài liệu có trong hồ sơ thi hành án phải được sắp xếp cẩn thận, theo thứ tự thời gian, được đánh số bút lục từ số 01 đến số cuối cùng và liệt kê đầy đủ vào bảng danh mục in trên bìa hồ sơ thi hành án. Khi kiểm tra hồ sơ nghiệp vụ thi hành án, cần xem xét thời hạn lập hồ sơ nghiệp vụ thi hành án, thứ tự đánh số bút lục và sắp xếp các tài liệu trong hồ sơ; việc bảo

quản hồ sơ thi hành án, đối chiếu với quy định tại Điều 30 Thông tư số 01/2016. Cần chú ý các trường hợp làm giả, rút tài liệu, chèn tài liệu trong hồ sơ khi số thứ tự không đúng, không hợp lý về mặt thời gian, có dấu hiệu gạch hoặc tẩy xóa bút lục,... để xác định có hay không có vi phạm trong việc lập và bảo quản hồ sơ nghiệp vụ THADS.

Về nội dung hồ sơ thi hành án, khi nghiên cứu hồ sơ THADS phải làm rõ được các vấn đề sau: Nghĩa vụ phải thi hành án, việc tổ chức để thi hành nghĩa vụ và những vi phạm trong việc tổ chức THADS. Để làm rõ nghĩa vụ thi hành án, cần xem xét quyết định thi hành án, đối chiếu với bản án, quyết định đưa ra thi hành và đơn yêu cầu thi hành án (trường hợp thi hành án theo đơn yêu cầu). Để phát hiện vi phạm trong việc tổ chức thi hành án, Kiểm sát viên cần xem xét tính có căn cứ, hợp pháp trong các quyết định, hành vi của Chấp hành viên, cơ quan THADS trong quá trình tổ chức thi hành án. Đối với các hành vi về thi hành án (xác định thời hạn tự nguyện thi hành án, xác minh điều kiện thi hành án, tổ chức cưỡng chế, kê biên tài sản, cho đương sự thỏa thuận về việc THADS hoặc thỏa thuận về giá hoặc thỏa thuận về xác định quyền sở hữu, sử dụng tài sản...), cần xem xét căn cứ thực hiện, thời gian thực hiện và nội dung đã tiến hành, việc lập các biên bản và nội dung các biên bản về thi hành án (ngày lập biên bản, thành phần tham gia,

nội dung biên bản); đối chiếu với các điều luật tương ứng để xác định có hay không có vi phạm trong quá trình tổ chức thi hành án (các vi phạm về xác minh điều kiện thi hành án, cưỡng chế THADS, bán đấu giá tài sản, thanh toán tiền thi hành án...). Để kiểm sát các quyết định về thi hành án của Chấp hành viên, cơ quan THADS, cần xem xét căn cứ và thời hạn ban hành, nội dung quyết định và việc gửi, thông báo, đối chiếu với các điều luật tương ứng để xác định có hay không có vi phạm trong việc ra các quyết định về hoãn, tạm đình chỉ, đình chỉ, ủy thác, áp dụng các biện pháp bảo đảm, cưỡng chế THADS,...

- *Đối chiếu, so sánh tài liệu của hồ sơ thi hành án, hồ sơ bán đấu giá tài sản, hồ sơ kiểm sát thi hành án và tài liệu do đương sự cung cấp:* Kiểm sát viên, cần nghiên cứu kỹ hồ sơ nghiệp vụ thi hành án để xác định những vi phạm về việc cưỡng chế, kê biên, thẩm định giá, bán đấu giá tài sản, ... Đối với những vụ việc phức tạp, có dấu hiệu vi phạm, cần chú ý kiểm sát chặt chẽ trình tự, thủ tục, nội dung việc tổ chức thi hành bản án, quyết định; đối chiếu với các tài liệu có trong hồ sơ thẩm định giá, bán đấu giá tài sản (do VKSND yêu cầu Trung tâm dịch vụ bán đấu giá hoặc doanh nghiệp bán đấu giá cung cấp). Viện kiểm sát nhân dân cũng cần đối chiếu với hồ sơ kiểm sát THADS, đồng thời đối chiếu với các tài liệu do đương sự cung cấp hoặc do VKSND thu thập, từ đó, tìm ra những điểm mâu thuẫn, vi phạm và yêu cầu cơ quan

THADS giải trình để xác định chính xác vi phạm.

- *Nghiên cứu hồ sơ giải quyết khiếu nại, tố cáo về thi hành án và nguồn thông tin qua các hoạt động nghiệp vụ của Viện kiểm sát, các cơ quan hữu quan và nguồn tin do nhân dân cung cấp, do báo, đài hoặc do Viện kiểm sát cấp trên chuyển đến:* Trên cơ sở kết quả kiểm tra sổ nhận đơn và hồ sơ giải quyết khiếu nại, tố cáo về thi hành án, cần làm rõ những nội dung sau: Việc nhận đơn và kết quả giải quyết khiếu nại, tố cáo phải đảm bảo thời gian luật định; việc phân loại khiếu nại, tố cáo theo đơn của đương sự; việc giải quyết khiếu nại, tố cáo về THADS có đúng, đầy đủ so với nội dung khiếu nại, tố cáo không? Có bao nhiêu trường hợp đương sự khiếu nại, tố cáo đúng hoàn toàn, đúng một phần hoặc sai hoàn toàn? Hồ sơ giải quyết khiếu nại, tố cáo, thẩm quyền giải quyết, thời hạn giải quyết và thủ tục giải quyết có đúng quy định pháp luật không? Các tồn tại chưa được giải quyết hoặc các đơn khiếu nại, tố cáo kéo dài gây bức xúc cho đương sự chưa được giải quyết... Để nắm được những nội dung trên, cần lưu ý ngày nhận đơn, kết quả giải quyết ghi trong sổ nhận đơn và giải quyết khiếu nại, tố cáo về thi hành án, nghiên cứu hồ sơ giải quyết khiếu nại, tố cáo về thi hành án, đối chiếu với hồ sơ kiểm sát THADS và các nguồn tin do báo, đài chuyển đến, do VKSND thu thập để làm rõ vi phạm trong hoạt động THADS của cơ quan THADS. □